

Nació i magisteri pontifici

Antoni M. Oriol i Tataret, *Nació i magisteri pontifici*, Ed. Proa, col·l. La Mirada, Barcelona 2008.

El tractat, doncs, s'obre amb un «Prefaci» del cardenal Paul Papp, president del Consell Pontifici per a la Cultura, seguit d'una «Presentació de l'autor». Llavors comencen els capítols, dedicats a estudiar la doctrina dels següents subjectes magisterials: 1) Pius XI (1922-1939); 2) Pius XII (1939-1958); 3) Joan XXIII (1958-1963); 4) Concili Vaticà II (1962-1965); 5) Pau VI (1963-1978); 6) Joan Pau I (agost-setembre 1978); 7) Joan Pau II (1978-2005). Al final hi ha un annex dedicat al «Compendi de la doctrina social de l'Església» i després ve l'«Índex de referències de textos» i l'«Índex temàtic». (Lamentablement, hom s'ha oblidat de posar-hi un índex general.)

En cada capítol, l'autor fa una presentació del personatge (o equivalent, en el cas del Concili Vaticà II), molt orientadora. Després ens ofereix una selecció de textos, traduïts al català a partir de diverses llengües (llatí, italià, francès, alemany, anglès, etc.) i marcats amb un, dos, tres o quatre asteriscs segons la menor o major pertinència al tema d'estudi. Cada text va seguit d'un comentari, que l'aclareix i el sintetitza. Al final de cada capítol, l'autor fa una síntesi doctrinal del subjecte magisterial estudiat. El nombre total de textos estudiats és de 380.

Aquesta obra és molt oportuna, ara i ací, per dos motius. El primer, perquè ens permet de conèixer directament fins a quin punt

hi ha sintonia entre el pensament del centre del catolicisme i el fet nacional, cosa que naturalment podem anar aplicant al cas català. El segon, perquè, tot comptat i debatut —i malgrat les reticències, els matisos, els condicionaments temporals i polítics, etc.—, de l'estudi es dedueix que la vida nacional és un fet que cal respectar, que cap nació no en pot oprimir una altra i que existeix el dret a l'autodeterminació de les nacions.

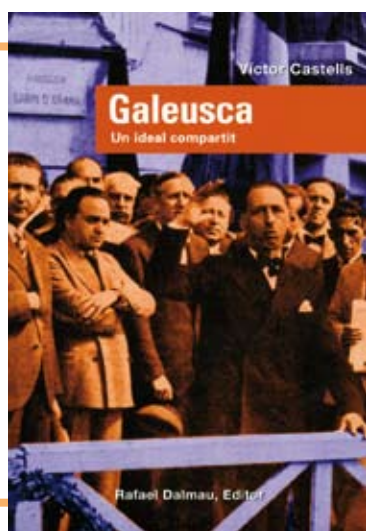
Antoni M. Oriol i Tataret (1928) és un prevere de la diòcesi de Vic, llicenciat en filosofia i en teologia i professor emèrit de Teologia Moral Social en les facultats de Teologia de Catalunya i de Vitòria. Coautor del llibre *Fet nacional i magisteri social de l'Església* (2003), és un gran expert en l'estudi dels documents eclesiàstics, especialment els pontificis. A més d'exercir com a professor, ha pronunciat moltíssimes conferències i destaca per la seva claredat de conceptes i agudeza d'anàlisi. Doncs bé, és tot un luxe per a la cultura catalana que *el doctor Oriol* (com és conegut en els àmbits en què s'ha mogut) hagi dedicat tantes hores a estudiar un tema tan concret com és el tractament de la idea de nació (i idees relacionades amb aquesta) en el magisteri pontifici, de manera que ens ofereix un veritable tractat (de 746 pàgines) sobre el tema.

Naturalment, el tema lingüístic, relacionat amb el tema nacional, també hi surt sovint. A tall d'exemple, copiem un paràgraf en què A.M. Oriol resumeix idees del papa Joan Pau II: «Un dels elements decisius de la cultura és la llengua. Vehicle de les experiències i de les conquestes civils d'un poble, en cert sentit és la manifestació del seu esperit, porta la marca del seu geni, dels seus sentiments, de les seves lluites, de les seves aspiracions. És una forma que donem als nostres pensaments, és com un vestit en el qual inserim aquests pensaments. En la llengua s'enclou un particular tret de la identitat d'un poble i d'una nació. I, en cert sentit, hi batega el cor d'aquesta nació, perquè en la llengua, en la pròpia llengua, s'expressa allò de què viu l'ànima humana en la comunitat d'una família, de la nació, de la història. La llengua constitueix quasi el lloc de sedimentació en què es conserva, com en un dipòsit secular, el ric i variat patrimoni cultural de la nació» (pp. 690-691).

I parlant de llengua, la llengua en què és redactat aquest llibre té un grau molt elevat de correcció, sortosament. Però hi hem de criticar l'aplicació exagerada de les noves normes sobre el guionet. Concretament, hi ha molts casos d'adjectius coordinats que haurien d'anar amb guionet (així, *ètnico-cultural*, i no pas «eticocultural», *interacció cultural àrabo-cristiana*, i no pas «interacció cultural arabocristiana», etcètera, etcètera), i encara amb més raó quan els adjectius són tres (així, *la seva posició ètico-jurídico-política*, i no pas «la seva posició eticopolítico-política», *en clau ètico-político-social*, i no pas «en clau eticopolítico-social», *l'Europa científico-tècnico-productiva*, i no pas «l'Europa científicotecnico-productiva», *afirmacions antropológico-ètico-jurídiques*, no pas «afirmacions antropologicoeticopolítico-jurídiques»); també hi ha alguns prefixos que haurien d'anar seguits de guionet (així, *pseudo-Esglésies*, i no pas «pseudoEsglésies», *l'ex-Iugoslàvia*, i no pas «l'exIugoslàvia», *ex-Unió Soviètica*, i no pas «exUnió Soviètica», *la Ucraïna post-URSS*, i no pas «la Ucraïna postURSS», etc.). Ens permetem d'aconsejar a l'editorial (perquè aquest aspecte suposem que és més responsabilitat de l'editorial que de l'autor) que revisi els seus criteris sobre l'ús del guionet.

Deixant aquests detalls ortogràfics o tipogràfics, felicitem *el doctor Oriol* per la gran aportació que ha fet a la reflexió intel·lectual sobre el nacionalisme. ♦

JOSEP RUAIX I VINYET

En aquest llibre hi ha narrats els esforços duts a terme durant el segle xx per gallecs, bascos i catalans en el sentit d'orientar estratègies compartides i veure reconeguts els drets nacionals dels pobles respectius.

Sens dubte, el llibre esdevé una eina indispensable per a conèixer i entendre la formació d'un moviment que tingué continuïtat més enllà de les convulsions provocades per la guerra civil i l'exili. Exposa amb detall aspectes com ara les relacions entre el lendakari Aguirre i el president Companys, o com ara les implicacions internacionals durant la Segona Guerra Mundial.